

Ympäristöministeriö
Klaus Pfister

Muistio
2.2.2015

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSIKSI JÄTTEEN POLTTAMISESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA, KAIVANNAISJÄTTEISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA, KAATOPAIKOISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA, PARISTOISTA JA AKUISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 3 JA 11 §:N MUUTTAMISESTA JA SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKALAITEROMUSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 9 §:N MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotuksen mukaan hyväksyttäisiin viisi valtioneuvoston asetusta: valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, valtioneuvoston asetus kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 ja 11 §:n muuttamisesta ja valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §:n muuttamisesta.

Ehdotetut muutokset johtuvat 1 päivänä syyskuuta 2014 voimaan tulleesta uudesta ympäristönsuojelulaista ja eräistä muista jätealaan liittyvistä säädösmuutoksista. Ehdotetut muutokset olisivat lähinnä viittauksia koskevia muutoksia ja muita vähäisiä teknisluonteisia täsmennyksiä.

Asetukset tulisivat yleisesti voimaan 20 päivänä helmikuuta 2015.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Uusi ympäristönsuojelulaki (527/2014) tuli voimaan syyskuun 1 päivänä 2014. Se korvaa samannimisen vanhan lain (86/2000).

Ympäristönsuojelulakia sovelletaan muun ohella toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn. Jätteen käsittelytoimintaan on yleensä oltava ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

Jätteen käsittelyä ja muuta jätehuoltotoimintaa koskevissa alemmanasteisissa säädöksissä viitataan ympäristönsuojelulain lupamenettelyä koskeviin ja muihin säännöksiin. Tällaisia jätealan säädöksiä ovat muun muassa jätteen polttamisesta annettu valtioneuvoston asetus (151/2013), kaivannaisjätteistä annettu valtioneuvoston asetus (190/2013), kaatopaikoista annettu valtioneuvoston asetus (331/2013), paristoista ja akuista annettu valtioneuvoston asetus (520/2014) ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annettu valtioneuvoston asetus (519/2014).

2. Ehdotetut muutokset

Edellä 1 kohdassa mainittuihin asetuksiin ehdotetaan tehtäväksi uuden ympäristönsuojelulain voimaantuloon liittyvät tarpeelliset muutokset. Lisäksi tehtäisiin EU:n ja kansallisen kemikaalilainsäädännön uudistamisesta johtuva muutos kaivannaisjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 2 käytettyyn vaarallisen kemikaalin käsitteeseen. Kaatopaikoista annettuun valtioneuvoston asetukseen tehtäisiin säännösviittauksia koskeva muutos, joka liittyy jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY liitteen III korvaamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o 1357/2014 voimaantuloon. Paristoista ja akuista annettua valtioneuvoston asetusta tarkistettaisiin paristoista ja akuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin muuttamisesta annetun direktiivin (2013/56/EU, jäljempänä *muutettu paristodirektiivi*) mukaiseksi.

2.1 Jätteen polttamista koskevan VNA:n muutos

1 §. *Soveltamisala.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin uuden ympäristönsuojelulain 107 §:ään, jossa säädetään jätteenpolton sääntelyn soveltamisalasta vastaavasti kuin nykyisessä asetuksessa.

2 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohdassa olevat jätteenpolttolaitos ja jätteen rinnakkaispolttolaitos määriteltäisiin viittauksilla ympäristönsuojelulain 108 §:ään. Määritelmät vastaisivat nykyisen asetuksen vastaavia määritelmiä. Käsitteitä täsmennettäisiin edelleen 2 momentissa vastaavasti kuin nykyisessä asetuksessa.

Pykälän 1 momentin 14 kohdassa oleva käsite biomassa määriteltäisiin viittauksella ympäristönsuojelulain asianomaisiin lainkohtiin ja se vastaisi nykyisen asetuksen mukaista biomassan määritelmää.

4 §. *Toiminnan järjestämisen yleiset vaatimukset.* Pykälän 1 momentissa oleva viittaus ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittaukseksi uuteen ympäristönsuojelulakiin.

4 a §. *Jätteenpolttolaitoksen tai jätteen rinnakkaispolttolaitoksen toiminnan olennainen muutos.* Asetukseen lisättäisiin uusi 4 a §, jonka mukaan jätteenpolttolaitoksen tai jätteen rinnakkaispolttolaitoksen toiminnan muuttamiseen on aina oltava ympäristölupa, jos ryhdytään polttamaan vaarallista jätettä muun jätteen ohella tai sijasta. Ehdotus perustuu teollisuuden päästöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU 54 artiklaan. Lisäys on tarpeellinen direktiivin täytäntöönpanemiseksi.

Liite 3. Liitteessä olevan 3 kohdan johdantoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jätteen rinnakkaispolttolaitoksen polttoainetehon määrittämistä koskeva nykyinen viittaus polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (96/2013) muutettaisiin viittaukseksi uuden ympäristönsuojelulain asianomaisiin säännöksiin.

2.2 Kaivannaisjätteitä koskevan VNA:n muutos

4 §. *Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman sisältö.* 6 §. *Kaivannaisjätteen jätealueen toiminnanharjoittajaa koskevat yleiset vaatimukset.* 8 §. *Kaivannaisjätteen jätealueesta*

aiheutuvan ympäristökuormituksen hallinta. 10 §. Kaivannaisjätteen jätealuetta koskeva vakuus. 13 §. Kaivannaisjätteen jätealueen valvonta. 14 §. Kaivannaisjätteen jätealueen käytöstä poistaminen ja jälkihoito. Pykälissä olevat viittaukset ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittauksiksi uuden ympäristönsuojelulain asianomaisiin pykäliin.

Liite 2. Uudistetun kemikaalilainsäädännön johdosta liitteen C kohdassa käytetty vaarallisen aineen ja seoksen (vaarallinen kemikaali) määritelmä korvattaisiin aineiden ja seosten luokitukselta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/EY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1272/2008 perustuvalla määritelmällä. Vaarallisena seoksena pidettäisiin toukokuun 31 päivään 2015 asti myös seosta, joka kemikaalien luokitusperusteista ja merkintöjen tekemisestä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (807/2001) perusteella luokitellaan vaaralliseksi seokseksi. Ehdotettu määrittely vastaisi kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/21/EY 3 artiklan 17 kohdassa olevaa vaarallisen aineen määritelmää, kuten nykyisessä asetuksessa.

Kemikaalilainsäädännön mukaan meneillään on 31 päivään toukokuuta 2015 ulottuva siirtymäaika, jolloin vaaralliset seokset voidaan vapaaehtoisesti luokitella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1272/2008 mukaisesti. Myös kaikkia ennen siirtymäajan päättymistä vapaaehtoisesti neuvoston asetuksen mukaan vaarallisiksi luokiteltuja seoksia pidettäisiin tässä asetuksessa tarkoitettuina vaarallisina kemikaaleina.

Kemikaalien luokitusperusteista ja merkintöjen tekemisestä annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus, johon nykyisessä asetuksessa käytetty käsite vaarallinen kemikaali käytännössä perustuu, on kemikaalilain (599/2013) 62 §:n nojalla jätetty voimaan 1 päivään kesäkuuta 2015 saakka.

Liite 4. Liitteen C kohdassa oleva viittaus ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittaukseksi uuden ympäristönsuojelulain asianomaiseen pykälään.

2.3 Kaatopaikkoja koskevan VNA:n muutos

4 §. *Kaatopaikan sijainti.* Pykälän 2 momentista poistettaisiin osittain virheellinen viittaus ympäristönsuojelulakiin, koska uuden ympäristönsuojelulain 58 §:ssä säädetään läheisyysperiaatteesta, mutta ei omavaraisuusperiaatteesta. Säännös on informatiivinen.

9 §. *Kaatopaikan pohja- ja pintarakenteita sekä kaatopaikkaveden ja -kaasun keräämistä koskevat poikkeukset.* Pykälässä olevat viittaukset ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittauksiksi uuden ympäristönsuojelulain asianomaisiin pykäliin.

14 §. *Kaatopaikalle soveltumaton jäte.* Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohtaa muutettaisiin siten, että viittaus jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteeseen 3 korvattaisiin viittauksella jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY liitteen III korvaamisesta annettuun komission asetukseen (EU) N:o 1357/2014, joka tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015. Komission asetuksesta johtuvista syistä momentin 2 kohdasta myös poistettaisiin viittaus vaaraominaisuuteen helposti syttyvä. Kyseisessä asetuksessa ei enää erotella syttyviä ja helposti syttyviä jätteitä, kuten voimassa olevissa säädöksissä. Ehdotetut muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä tarkistuksia.

18 §. *Perusmäärittelyssä vaadittavat tiedot.* Pykälän 1 momentin 7 kohtaa muutettaisiin siten, että viittaus jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteeseen 3 korvattaisiin viittauksella komission asetukseen N:o 1357/2014.

50 §. *Tietojen tallettaminen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siinä olisi informatiivinen viittaus ympäristönsuojelun tietojärjestelmää koskevaan ympäristönsuojelulain 223 §:ään. Myös kaatopaikkoja koskevat olennaiset tiedot olisi talletettava järjestelmään. Kuten nykyisessä asetuksessa, pykälässä säädettäisiin lisäksi lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa tiedot siinä eritellyistä päätöksistä Suomen ympäristökeskukselle, jonka on toimitettava tiedot edelleen Euroopan komissiolle siten kuin muualla asetuksessa säädetään.

2.4 Paristoja ja akkuja koskevan VNA:n 3 ja 11 §:n muutos

3 §. *Eräiden vaarallisten aineiden rajoitukset.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaa, jossa rajoitetaan paristojen ja akkujen elohopeapitoisuutta, ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaisi muutettua paristodirektiiviä. Sen mukaan vastaavasti kuin muissa markkinoille saatettavissa paristoissa ja akuissa myös kaikissa nappiparistoissa saisi olla enintään 0,0005 painoprosenttia elohopeaa. Asetuksen 25 §:n 3 momentin siirtymäsäännösten mukaan muutettua 3 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin 1 päivästä lokakuuta 2015, kuten direktiivissä edellytetään.

Nappiparistoja koskevien elohopearajoitusten voimaantulo 1.10.2015 on muutetun paristodirektiivissä säädetty ehdolliseksi siten, että komission oli annettava 1.10.2014 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus kuulokojeisiin tarkoitettujen elohopeattomien nappiparistojen saatavuudesta.

Komission 14.10.2014 päiväystä edellä tarkoitettu kertomuksesta ilmenee, että uusien elohopearajoitusten voimaantulosta 1.10.2015 ei odoteta aiheutuvan ongelmia elohopeattomien nappiparistojen teknisessä ja kaupallisessa saatavuudessa. Komission kannanoton mukaan kuulokojeissa käytettävien nappiparistojen elohopeapitoisuutta koskevat rajoitukset on siten toteutettava muutetussa paristodirektiivissä säädetyn mukaisesti 1 päivästä lokakuuta 2015.

11 §. *Käytöstä poistettujen ajoneuvoparistojen ja -akkujen ja teollisuusparistojen ja -akkujen loppukäsittelyä koskevat rajoitukset.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittaukseksi uuteen ympäristönsuojelulakiin.

2.5 Sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan VNA:n 9 §:n muutos

9 §. *Ympäristölupa.* Pykälän 1 momentissa oleva viittaus ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittaukseksi uuteen ympäristönsuojelulakiin.

3. Vaikutukset

Nykyisiin säädöksiin ehdotetut muutokset johtuvat pääosin uudesta ympäristönsuojelulaista ja eräiden muiden jätelaan liittyvien säädösten muutoksista. Ehdotetut asetukset eivät sisällä asiallisesti merkittäviä muutoksia nykytilaan.

4. Valmistelu

Ehdotukset on valmisteltu ympäristöministeriössä. Asetusluonnoksista on pyydetty lausunnot asian kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja järjestöiltä. Saatu lähinnä juridistekninen palaute on otettu huomioon jatkovalmistelussa. Ehdotukset on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

Kuten edellä kohdasta 2.4 ilmenee, komissio julkisti lausuntokierroksen aikana muutetussa paristodirektiivissä edellytetyn kertomuksen kuulokojeisiin tarkoitettujen elohopeattomien nappiparistojen saatavuudesta. Selvitystyön aikana komissio kuuli laajasti kaikkia tärkeimpiä kuulokojealan tuottajia ja valmistajia sekä potilas- ja kuulokojeyhdistyksiä. Kyseiset tahot eivät tuoneet esiin erityisiä huolenaiheita elohopeattomien nappiparistojen saatavuudesta eikä niiden suorituskyvystä tai kustannuksista. Kertomuksen mukaan ei ole enää tarpeen säätää nappiparistojen elohopeasisältöä koskevista poikkeuksista 1.10.2015 lukien. Tämän mukaisesti ehdotettuun valtioneuvoston asetukseen paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta on lausuntokierroksen jälkeen sisällytetty myös muutetun paristodirektiivin säännöstä vastaava säännös nappiparistoista. Kuuloliitto ry:tä on informoitu tulevista uusista rajoituksista eikä liitolla ole ollut huomauttamista.

5. Voimaantulo

Asetukset tulisivat voimaan 20 päivänä helmikuuta 2015.

Kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 14 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta sekä 18 §:n 1 momentin 7 kohta tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1 päivästä kesäkuuta 2015 samanaikaisesti kuin komission asetus N:o 1357/2014.